

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES Den-Haag
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie Verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/93/095/0259	22 januari 1993

Onderwerp:
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 08/93)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28	070 - 3 18 6634
	Den-Haag	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/93/095/0259
d.d. 22 januari 1993

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlands Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v.

AMAD

Intern:

HMID

HSV

HMA

HPEA

MA-D

Archief

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

08/93

(Afgesloten 221000 JAN 1993)

Bosnië-Herzegovina

Er zijn meldingen van aanhoudende militaire successen voor de Moslims, met name in het uiterste oosten van Bosnië-Herzegovina, rond Srebrenica en Visegrad. Bij laatstgenoemde plaats zouden opnieuw Servische gevechtsgroepen zijn teruggedrongen tot op "Joegoslavisch" grondgebied. Moslim-media maken melding van Servische luchtaanvallen op Srebrenica. Deze kunnen echter niet worden bevestigd. Hoewel de betreffende aanvallen in beginsel te verklaren zouden zijn door de militaire situatie, is het om politieke overwegingen uiterst onwaarschijnlijk dat de (Bosnische of "Joegoslavische") Serviërs zouden overgaan tot grootschalige schendingen van het vliegverbod met offensieve operaties, omdat die besluitvorming in de Veiligheidsraad over maatregelen om naleving van het verbod af te dwingen, dichterbij kunnen brengen.

Het Bosnisch-Servische parlement in Pale heeft ingestemd met de vredesvoorstellen van de internationale bemiddelaars Vance en Owen. De betreffende goedkeuring werd echter gegeven met een groot aantal voorbehouden, die de politieke betekenis van de instemming in belangrijke mate ontkrachten en de vervolgonderhandelingen ernstig kunnen bemoeilijken. Zo werd onderstreept dat de plannen van Vance en Owen niets kunnen afdoen aan het zelfbeschikkingsrecht van het Servische volk, hetgeen impliceert dat in de visie van het parlement de Serviërs zich in elk gewenst stadium kunnen afscheiden van het Bosnische staatsverband. Verder werd benadrukt dat de plannen van Vance en Owen slechts een basis voor verdere onderhandelingen vormen, en geen eindresultaat. Bovendien behouden de Serviërs zich het recht voor hun beslissing te herzien wanneer één element van de voorstellen in de verdere onderhandelingen zal worden veranderd. Gezien het feit dat de Moslims een voorbehoud maken bij de voorziene grenzen van de nieuw te vormen autonome provincies, zijn dergelijke herzieningen vrijwel onvermijdelijk. Tenslotte werd gesteld dat het resultaat van de onderhandelingen, met inbegrip van de grenzen van de provincies, door de Serviërs moet worden goedgekeurd in een referendum.

Vance en Owen hebben inmiddels geëist dat de Bosnische Serviërs onvoorwaardelijk instemmen met de vredesvoorstellen. Met name onderstreepten de bemiddelaars dat de aanspraak van het Bosnisch-Servische parlement op soevereiniteit en een onbeperkt zelfbeschikkingsrecht niet verenigbaar is met hun voorstellen. Vance en Owen waarschuwden dat elke andere Servische opstelling dan een onvoorwaardelijke instemming zou leiden tot een volledige mislukking van de vredesonderhandelingen in Genève.

De opstelling van Vance en Owen vergroot de druk op Karadzic. Het is onwaarschijnlijk dat hij de vredesvoorstellen definitief zal verwerpen, omdat dit het politieke isolement van de Serviërs en de kans op een buitenlandse militaire interventie zou vergroten. Anderzijds zou instemming met het vredesplan in afwijking van het parlamentsbesluit kunnen leiden tot grote interne politieke spanningen in de "Servische republiek" in Bosnië-Herzegovina en mogelijk zelfs tot de val van Karadzic. Vermoedelijk zal Karadzic blijven proberen het vredesproces te vertragen, in de hoop dat de groeiende wrijvingen tussen Kroaten en

Moslims, ofwel de bezwaren van laatstgenoemden tegen het vredesvoorstel, zullen leiden tot nieuwe complicaties in het vredesproces.

Vance en Owen hebben eerder deze week, onder meer door overleg met de Bosnische president Izetbegovic (Moslim) en premier Akmadzic (Kroaat), geprobeerd de gevechten tussen Kroaten en Moslims in centraal-Bosnië te beëindigen. Mede op basis van bemiddeling van de president van de "Kroatische" delen van Bosnië-Herzegovina, Boban, is inderdaad een staakt-het-vuren overeen gekomen. Dit heeft echter voorzover bekend niet geleid tot een afname in de gevechten. Gezien de uiteenlopende belangen van Kroaten en Moslims zijn in de toekomst nieuwe botsingen tussen beide bevolkingsgroepen te verwachten.

Kroatische inwoners van een aantal dorpen rondom Doboj in het noorden van Bosnië-Herzegovina hebben aangekondigd dat zij eind januari een referendum zullen houden over een bepaling van het vredesplan, op grond waarvan de betreffende dorpen zouden worden toegewezen aan de Moslim-provincie rondom Tuzla. Dit vormt voorzover bekend de eerste maal dat ook de Kroaten acties aankondigen die haaks staan op een kernelement van het plan van Vance en Owen. Overigens is de omgeving van Doboj van grote strategische waarde, omdat de beoogde Servische oost-westcorridor door deze regio loopt.

Servië/Montenegro

Volgens meldingen van Hongaarse grenswachten hebben "Joegoslavische" autoriteiten de lokale media, met uitzondering van dagbladen, verboden Hongaarse plaatsnamen te gebruiken. Voortaan zou de corresponderende Servische aanduiding moeten worden gebruikt. Dit kan wijzen op een nieuwe stap in de Servische discriminatie van de Hongaarse minderheid in Vojvodina, waarvan Hongaren uit "Joegoslavië" en Hongarije zelf herhaaldelijk melding maken. De melding kan ook een poging zijn de aandacht van de internationale publieke opinie te vestigen op de moeilijke positie van de Hongaren in Vojvodina.

Kroatië

Volgens de Servische autoriteiten in Kroatië treffen de Kroaten voorbereidingen voor een offensief tegen de door Serviërs beheerste gebieden, met name UNPA-zuid (de Krajina). Vooral in het achterland van de havenplaats Zadar zou er sprake zijn van Kroatische troepenconcentraties en voortdurende gewapende incidenten. Daarbij zouden de Kroaten volgens de Serviërs steun ontvangen van UNPROFOR. Anderzijds maakt de EG-waarnemersmissie in Kroatië melding van verhoogde militaire activiteiten aan Servische zijde. Zo zou een aantal Servische tanks, dat in weerwil van de in het vredesplan voorgeschreven demilitarisering in de UNPA's is achtergebleven, uit opslag zijn gehaald. Hoewel er geen concrete aanwijzingen zijn voor een op handen zijnd Kroatisch offensief, is er wel degelijk sprake van oplopende spanningen. De Servische beschuldigingen jegens UNPROFOR passen in een patroon waarin beide partijen de VN van partijdigheid beschuldigen.

Macedonië

De minister van Buitenlandse Zaken van Denemarken, de huidige voorzitter van de EG, Ellemann-Jensen, heeft in het Europese Parlement gesteld dat Griekenland de overige EG-landen "in gijzeling houdt" door zijn veto op diplomatieke erkenning van Macedonië. Volgens Ellemann-Jensen voldoet Macedonië aan alle criteria voor erkenning en is die erkenning vereist voor het behoud van een vorm van interne stabiliteit in Macedonië. In dat kader sprak Ellemann-Jensen van een "onverantwoorde en onhoudbare" Griekse politiek. De Griekse afgevaardigden stelden dat de uitlatingen van Ellemann-Jensen onbehoorlijk waren en ingaan tegen het Europese systeem van besluitvorming bij consensus.

Conclusie/vooruitzicht

Ondanks de formele instemming met de vredesvoorstellen door het Bosnisch-Servische parlement wordt de politieke betekenis daarvan in hoge mate ontkracht door de daarbij gemaakte voorbehouden, die de vervolgonderhandelingen ernstig kunnen bemoeilijken. De Bosnisch-Servische leiding blijft proberen het vredesproces te vertragen, mede in de hoop dat de tegenstellingen tussen de Kroaten en de Moslims en de bezwaren van laatstgenoemden tegen het vredesplan uitvoering van dit plan zullen blokkeren. De Serviërs zullen willen vermijden verantwoordelijk te worden gesteld voor een definitieve mislukking van de vredesonderhandelingen in Genève.

Er is sprake van oplopende spanning rond de UNPA's in Kroatië. Zowel de Serviërs als de Kroaten lijken rekening te houden met een heropleving van de gevechten in de republiek.